

Rehtorin puhe Tampereen yliopiston lukuvuoden avajaisissa 4.9.2023

Hyvät yliopistolaiset ja yliopiston ystävät, dear audience

Kiitos.

Haluan aloittaa kiittämällä teitä kaikkia. Ei ole helppoa astua uuteen yhteisöön, tutustua ja lähteä rakentamaan yhteistyötä ja sen tarvitsemaa luottamusta. Olen erittäin ilahtunut ja kiitollinen siitä, että minut on otettu avoimesti ja lämpimästi vastaan sekä yliopistossa että kumppaniverkostossamme. On motivoivaa tehdä työtä, jolle on ladattu odotuksia mutta jolle on myös luottamus ja tuki takana.

Hyvä avajaisjuhlayleisö

Tänään juhlistamme uusimuotoisen Tampereen yliopiston viidensią lukuvuoden avajaisia. Yliopistomme historia on kuitenkin pitkä ulottuen lähes sadan vuoden päähän. Nykyinen toimintarakenteemme tarjoaa mahdollisuuden jalostaa tuo vuosien saatossa rakennettu osaamispääoma monitieteisyyden kautta suurten yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisuksi sekä julkisen sektorin että elinkeinoelämän toimintatapojen murroksissa pärjäämiseksi. Meidän tulee olla ylpeitä yhteisestä historiastamme ja ylpeitä myös rohkeudestamme uudistua. Jalkaväenkenraali Adolf Ehrnrooth totesi aikoinaan viisaasti että ”kansa, joka ei tunne menneisyyttään, ei hallitse nykyisyyttään, eikä ole valmis rakentamaan tulevaisuuttaan varten.” Tässä toteamuksessa on paljon viisautta ja sen tulisikin olla myös kehittyvän yliopistomme kivijalka.

Historian merkitystä ei tule väheksyä. Tulevaisuudessa näenkin tärkeäksi panostaa aiempaa enemmän myös akateemisiin juhlaperinteisiimme, joilla on tärkeä rooli yhteisöllisyyden, yhteisen identiteetin ja yhteisen ylpeyden luomisessa. Tänään täällä, yhdessä juhlien aloitamme perinteiden vahvistamisen.

Hyvä yliopistoyhteisö

Nyt on nyt.

Koskaan aiemmin nelikymmenvuotisen urani aikana ei yliopistoinstituutioon ole kohdistunut niin suuria odotuksia kuin juuri nyt. Sekä kansakuntamme osaamistason nostamiseen että tutkimukseen pohjautuvan yhteiskuntamme uudistumisen tukemiseen. Meillä on nyt näytön paikka, tässä meillä ei ole varaa epäonnistua. Tämä vaatii meiltä yhteisönä rohkeutta myös katsoa uusin silmin toimintatapojamme ja olla vielä aiempaa aktiivisemmin yhteydessä yhteiskuntaan. Ei ainoastaan tiedon tuottajana vaan entistä aktiivisempänä toimijana sen osana.

Koulutuksemme peruspilari on aina ollut ja tulee olla laatu. Mutta laadun rinnalla meidän tulee tarkastella myös toimintamme tehokkuutta ja joustavuutta. Meidän tulisi esimerkiksi löytää yliopiston sisällä joustavammat käytänteet koulutussuunnan vaihtoon, joka osaltaan toisi helposta aloituspaikkojen niukkuuteen uusille ylioppilaille. Nyt käynnissä olevassa opetussuunnitelmatyössä tavoitteena on painottaa ohjauksen resursseja, joka edesauttaa opiskelijoiden sujuvaa opintojen etenemistä ja tukee hyvinvointia.

Hyvä kuulijat

Parlamentarisesti yhteisymmärryksessä aikaan saatu TKI-laki ja siihen liittyvät rahalliset panostukset ovat poikkeuksellisia saavutuksia poliittisessa päätöksentekokulttuurissa. Meillä on yliopistoissa vankkaa tieteellistä osaamista, jolle rahoitus antaa nyt mahdollisuuden siirtyä yhteiskunnan osaamiseksi ja hyvinvoinniksi. Monella alalla tutkimuskärkemme kohtaavat erinomaisesti osaamistarpeet ja oikealla tavalla kohdennettu TKI-rahoitus voi mahdollistaa tiiviiden osaamiskeskittymien syntymisen, jotka tukevat sekä huippututkimusta että osaamisen siirtoa yhteiskunnan tarpeisiin. Nyt vaaditaan valppautta sekä meiltä yliopistolaisilta että elinkeinoelämän ja julkisen sektorin toimijoilta, että tartumme tarjottaviin mahdollisuuksiin ennakkoluulottomasti sekä olemassa olevien että uusien kumppanuuksien kautta. Meillä Tampereen alueella on tähän erinomaiset lähtökohdat.

Dear audience

The foundation of science is based on global effort of all researchers independent of their national origin. Science has simply no borders. The knowledge is transferred by the academic staff moving around the globe. In our university around 20 % of the personnel is international representing more than 50 different nationalities. We have many attractive international master programs and therefore an increasing number of international students. This trend helps us to become more competitive through internationalization. Therefore, there is absolutely no space for any signals telling that all are not welcome to Finland. We see positive advances to ease and speed up the immigration processes for international students and academic staff as well as plans for letting students to stay in Finland easier after their studies to get employed. Finland needs education-based immigration and international academic talent and there should be zero tolerance for any kind of racism.

Hyvä yliopistoyhteisö

Te, osaavat ihmiset, olette yliopistomme suurin voimavara, niin akateemisissa tehtävissä kuin yliopistopalveluissa. Tehdään yhdessä yliopistostamme yhteisö, johon halutaan tulla, jossa viihdytään ja se myös kerrotaan kaikille. Tulemme panostamaan ensi vuonna määrätietoisesti rekrytointiemme kehittämiseen. Emme kuitenkaan vain uusien ihmisten hakemiseen vaan myös jo aiemmin taloon tulleiden menestystekijöiden panostukseen. On tärkeää, että esimerkiksi tenure-poluilla olevilla on selkeä ymmärrys siitä, mitä heiltä odotetaan. Ja että heitä tuetaan tavoitteiden saavuttamiseksi. Syksyn aikana pyrimme myös löytämään mallit opettajien meritoitumispoluille.

Hyvän yhteisöllisyyden ylläpitäminen kuuluu meidän kaikkien vastuulle. Yhteisöllisyyttä ei voi ulkoistaa. Se syntyy arjen teoista, erilaisuuden kunnioittamisesta ja arvostamisesta niin puheissa kuin teoissa, yhteisen ylpeyden kokemisesta toisten onnistuessa. Vaikka arvomme on kriittisyys, niin yhteinen dialogi perustuu rakentavaan vuorovaikutukseen. Otetaan toimintatavaksemme, että kuuntelemme toista ymmärtääksemme emmekä vain vastataksemme.

Hyvät opiskelijamme

Monien negatiivisten uutisten ja tulevaisuuden näkymien keskellä teillä on syytä optimismiin. Osaamista ja osaajia tarvitaan nyt ja vielä enemmän tulevaisuudessa. Nauttikaa nyt opiskelustanne, kerätkää osaamista ja verkostoja, joilla pääsette rakentamaan parempaa maailmaa. Kannustan kaikkia teitä myös lähtemään kansainväliseen opiskelijavaihtoon nyt, kun se on taas helpompaa. Tulevaisuudessa kyky työskennellä monikulttuurisessa ympäristössä korostuu ja se rikastuttaa myös elämää.

Hyvinvointi on perusedellytys oppimiselle ja akateemiselle kasvupolulle. Pandemian aikainen eristys nosti vahvasti esiin erityisesti sosiaalisen hyvinvoinnin kokonaisvaltaisen merkityksen. Olemme hyvällä tiellä mutta meidän tulee vieläkin panostaa hyvinvointimme korjausvelkaan. Teidän opiskelijoiden järjestötoiminnalla on ollut aina merkittävä rooli mutta tässä hetkessä sen painoarvo vielä korostuu. Kiitos teille, jotka panostatte siihen talkoohengessä vapaa-aikaanne yhteiseksi hyväksi.

Hyvät yhteistyökumppanimme

Tampereen yliopiston tutkimus luo tärkeää pohjatietoa yhteiskuntamme uudistamiseen. On äärimmäisen tärkeää, että yhteiskunnallisten ilmiöiden tarkasteluun löytyy yliopistostamme laaja-alaista osaamista, oli kyseessä sitten talous, sosiaaliturva, demokratia, viestintä, kokonaisturvallisuus, tekoälyn eettiset kysymykset tai johtamisen murros. Myös kriittistä kulmaa tarvitaan. Tutkimuksen ei tarvitse myötäillä poliittista arvovalintaa vaan perustua tutkimuksellisiin faktoihin. Yliopistolaitos ja vapaa media ovat oikeusvaltion ja demokraattisen yhteiskunnan peruspilari ja näiden riippumattomuutta tulee vaalia. On tärkeää, että tutkimus tuo esiin myös uusia näkökulmia ja ratkaisuja, ei vain kritiikkiä. Yliopisto haluaa olla erityisen aktiivisesti mukana luomassa tutkimusperäisesti uutta Sote-toimintaa sekä terveyden että sosiaalitoimen puolella. Soten onnistuminen on yhteiskuntamme hyvinvoinnin ja talouden kannalta kriittinen kokonaisuus, meillä on velvollisuus tuoda sen toteuttamiseen kaikki osaamisemme.

Tampereen yliopistolla on erittäin laajaa yritysyritysyhteistyötä. Alueella on tähän pitkät perinteet ja tällä hetkellä yritysyritysyhteistyömme on Suomen yliopistoista aktiivisinta. Kiitos tästä yrityskumppaneillemme. TKI-rahoitusruiskeen ansiosta uskon vakaasti, että yhteistyömme tulee lisääntymään vielä entisestäänkin. Kaupungin ja muiden alueen toimijoiden kanssa tulemme viemään vahvasti eteenpäin osaamiskeskusajattelua muun muassa siruteknologian, kokonaisturvallisuuden ja elämysteollisuuden ympärillä.

Tampereen yliopiston vahvuus ja ainutlaatuisuus pohjautuu yhteiskunnan, terveyden ja teknologian osaamisen yhdistämiseen. Tämä kokonaisuus on tuottanut jo paljon uusia avauksia mutta tilaa uusille avauksille löytyy. Kannustankin yhteistyökumppaneitamme etsimään uudentyypistä ajattelukulmaa ja avauksia myös tuttujen yliopistokontaktien ulkopuolelta. Meillä voi kenties olla tarjolla arvokasta osaamista, jota te ette ole vielä tienneet tarvitsevanne.

Kumppanuudet ja verkostot tulevat olemaan erityisen panostuksen kohteena yliopistolla. Tätä toimintaa vahvistamaan olemme perustaneet uuden vararehtorin tehtävän, jonka vastuuna on kehittää kumppanuustoiminnastamme entistä systemaattisempaa ja tavoitteellisempaa. Tulemme myös seuraamaan aktiivisesti kanssanne, miten tässä olemme onnistuneet.

Hyvät opiskelijoidemme työllistäjät

Meillä on osaajapula, joka tulee pahenemaan. Meidän on hyväksyttävä se tosiasia, että työpaikkoihin löytyy yhä harvemmin täsmäosaaja. Jo nyt ja yhä enemmän tulevaisuudessa korkeakoulussa tutkinto antaa perustyökalut työelämään, joita päivitetään pitkin työuraa jatkuvan oppimisen kautta. Meidän tulisikin ennakkoluulottomammin tunnistaa yliopisto-opintojen antamat metataidot ja kyvyn soveltaa niitä laaja-alaisesti tutkinnon täsmällisestä alasta riippumatta. Laajakatseisuus ja rohkeus rekrytoinneissa ja työpaikan hakemisessa auttaa työvoiman kohtaanto-ongelmaamme.

Lopuksi haluaisin siteerata opiskelijoillemme ohjeeksi Mikko Harjun ”Anna mennä lennä”-kappaleen kertosäettä:

*Joka kuuseen kurkottaa voi kaiken saavuttaa
Anna mennä Lennä
vaan Rohkeus on ilmaista
Voit kaiken tuhlata
Anna mennä Lennä vaan*

Näillä sanoilla julistan yliopistomme lukuvuoden 2023-2024 avatuksi.

I wish you a very successful academic year 2023-24.

Kiitos.